

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 30. MAJ 1980

ŠTEV. 22 (1970)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

To naša je velika zmaga: zdaj naš kulturni dom stoji!

V duhu teh dveh verzov iz pesmi, ki jo je posebej v ta namen napisal Andrej Kokot in je v glasbeni priredbi prof. Radovana Gobca v izvedbi mešanega pevskega zbora SPD „Danica“ doživela svojo krstno izvedbo, je minuli ponedeljek potekala svečana otvoritev novega Kulturnega doma v Šentprimozu. Domače prosvetno društvo „Danica“ in z njim koroški Slovenci smo zabeležili res lepo zmago: z akcijo samopomoči ter ob bratski pomoči matičnega naroda in ob solidarni podpori prijateljev iz vrst naroda-soseda smo s skupnimi močmi zgradili dom, ki naj bi postal središče plodnega kulturnega delovanja in hkrati kraj srečanja, kjer bi gojili miselnost sožitja in medsebojnega spoštovanja.

Te misli so bile poudarjene v govorih predsednika SPD „Danica“ Stankota Wakouniga ter predstavnikov obeh osrednjih organizacij — tajnika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliksa Wieserja (njegova izvajanja objavljamo na 3. strani — op. ured.) in predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevža Gril-

katerem seveda tudi uradna stran ne more stati brezbrizna, je dejal župan Holzer ter obljubil, da bo tudi domača občina prispevala svoj delež k izgradnji, kakor je sedaj sklenila prispevati 50.000 šilingov za sosednji dvojezični otroški vrtec; poleg tega bo občina posredovala pri deželni vladi, da bi tudi iz deželnih sredstev namenili

ci, ko jim bo z dejanji priznana domovinska pravica in bo vsestransko uresničena enakopravnost njihovega jezika, šele tedaj bodo županove besede verodostojne!

Otvoritev novega Kulturnega doma v Šentprimozu je bila pravi praznik. Na veliki prostor, kjer drugo poleg drugega stojijo moderna poslopja domače Hralnilnice, Kulturnega doma in dvojezičnega otroškega vrtca (zgovoren izraz nezlomljive življenjske volje in ustvarjalne moči slovenskega ljudstva na Koroškem!), se je zgrnilo daleč nad tisoč udeležencev, ki so prišli iz vseh predelov naše zemlje tu in onstran meje. Domači prosvetaši so za to priložnost izdali obsežno brošuro ter v besedi in sliki predstavili zgodovino in bogato dejavnost SPD „Danica“. Pred-

ca, pa tudi mnogih drugih, ki so čestitali k izgradnji doma ter domačemu društvu izročili priložnostna darila z željami za še bolj uspešno delo v novem domu. Med njimi so bili Milan Wutte, ki je kot zastopnik krajevnega odbora Zveze slovenske mladine izrekel zahvalo predvsem mladini iz matične Slovenije za njeno pomoč pri gradnji; nadalje predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek in podpredsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer, ki sta izrazila čestitke in želje obeh osrednjih kulturnih organizacij; predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, ki je čestital v imenu podjetij in delovnih ljudi matične države; predstavniki številnih društev in pevskih zborov v Sloveniji, s katerimi gojijo prosvetaši SPD „Danica“ že dolgoletno sodelovanje; pa tudi zastopnika društva iz Pettenbacha na Zgorjem Avstrijskem in iz okolice Nürnberga v Nemčiji, s katerimi „Danica“ prav tako prijateljske stike.

Na prireditvi je kratko spregovoril tudi župan domače občine Škocjan dr. Albert Holzer. Izrazil je veselje, da je „Danica“ dobila tako lep kulturni dom, ki je v okras temu kraju. Z domom, ki je nastal po načelu samopomoči, si je „Danica“ napravila najlepše darilo, ob

ustrezno podporo za Kulturni dom (kakor je zvezna vlada to že storila in se je predsednik „Danice“ za to podporo tudi primerno zahvalil — op. ured.). Ob koncu je župan Holzer še naglasil, da obstoj dveh narodnosti predstavlja „posebno darilo“ za to deželo, ter izrazil željo, naj bi novi Kulturni dom prispeval k utrjevanju zavesti o medsebojnem razumevanju — željo torej, ki jo imajo slovenski občani škocijanske občine predvsem do lastne občine. Šele tedaj, ko Slovenci v škocijanski občini ne bodo več tuj-

vsem pa so jo živo demonstrirali v pestrem triurnem sporedu, ki se je odvijal najprej pred domom in potem v veliki dvorani, ki pa je bila daleč premajhna, da bi mogla sprejeti vse udeležence, ki so zato v velikem delu morali ostati zunaj in spored spremljati po zvočnikih.

Kulturni dom, okrašen s cvetjem ter avstrijsko in slovensko zastavo, je po uvodni pesmi mešanega zbora pod vodstvom Hanzija Kežarja ter priložnostni recitaciji Milke (Dalje na 8. strani)

Vloga Slovenije pri razvijanju odnosov s sosedi

Republiški izvršni svet SR Slovenije je prejšnji teden na seji, ki jo je vodil predsednik dr. Anton Vratusa, obravnaval gradivo o nalogah Slovenije pri oblikovanju in uresničevanju ciljev zunanje politike in mednarodnega sodelovanja SFR Jugoslavije.

V poročilu o seji je rečeno, da daje geostrateški položaj Slovenije poseben poudarek nekaterim elementom mednarodnega sodelovanja. „Predvsem gre za poudarjeno vlogo SR Slovenije pri razvijanju odnosov s sosednjimi državami, za njen poseben prispevek pri afirmaciji in razvijanju politike odprtih meja in obmejnega sodelovanja ter za sklop naše mednarodne dejavnosti, ki se nanaša na neoviran razvoj in pravice naših narodnih skupnosti v zamejstvu in narodnosti v SR Sloveniji ter njihovo vlogo kot vezi prijateljstva med sosednjimi državami in pokrajinami.“

OB 35-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM
IN 25-LETNICI PODPISA DRŽAVNE POGODBE

bo na Koroškem gostoval znani

Partizanski pevski zbor iz Trsta

ter priredil koncerta

- v Šentprimozu 31. 5. 1980 ob 20. uri v novem Kulturnem domu
- v Borovljah 1. 6. 1980 ob 15. uri v Mestni hiši.

Prijatelji borbene in revolucionarne pesmi pristrčno vabljeni!
Slovenska prosvetna zveza Zveza koroških partizanov

ZSO OB TRISTRANKARSKEM PAKTU:

Skrbi nas nevarnost stopnjevanega oživljanja nacionalizma in neonacizma

Ceprav deželni glavar Wagner ob vsaki priložnosti rad zatrjuje, da je manjšinsko vprašanje na Koroškem rešeno, torej ne več zanimivo in važno, pa vedno spet tudi sam postavlja na laž svoje lastne trditve, ko se na ta ali drugi način v javnosti bavi prav z manjšinskim vprašanjem. Tako se je s tem vprašanjem zelo izčrpno bavil celo na slavnostni seji deželnega zbora ob 25-letnici državne pogodbe, ko je nesramno napadel vodstvo slovenskih osrednjih organizacij ter mu očital, da brez poverjenja nastopa kot govornik manjšine in da spravlja Avstrijo ob dobro ime (ker sta organizaciji opozorili države-podpisnice državne pogodbe na neizpolnjeni 7. člen — op. ured.). Prav tako pa je bilo manjšinsko vprašanje v ospredju sestanka predsednikov treh v deželnem zboru zastopanih strank, ki so se prejšnji teden sestali, da obnovijo oz. podkrepijo svoj dogovor iz leta 1976, ki je že davno splošno znan kot protimanjšinska zarota.

Na tem sestanku, ki je bil 21. maja, so predsedniki treh strank Wagner (SPD), Knaff (ÖVP) in Ferrari (FPÖ) obravnavali predloge in zahteve, ki so jih predstavniki ZSO in NSKS v obliki takoiimenovanega operativnega kolektarja posredovali pristojni vladi. Koroška strankarska trojica je te predloge z dokajšnjo ošabnostjo odklonila, češ, na Koroškem o teh vprašanjih ni več kaj debatirati, ker je člen 7 s koroškega stališča v celoti izpolnjen; o vsem drugem pa je možno govoriti le v okviru soseselov — torej nov poskus pritiska na manjšino, da bi šla v sosvet in priznala diskriminacijski zakon o narodnih skupinah.

Z zaključkom omenjenega strankarskega vrha je na seji 22. maja razpravljal tudi Izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki je v tej zvezi sprejel naslednjo izjavo: ZSO ugotavlja, da se negativni odnos treh koroških strank do slovenske narodne skupnosti na Koroškem in do njenih pravic po členu 7 avstrijske državne pogodbe na žalost v ničemer ni spremenil. Stranke so le ponovno potrdile tristrankarski sporazum z dne 1. julija 1976, ki v bistvu upošteva stališče skrajnih nemškonalističnih sil

na Koroškem, ki so od nekdaj — kar zadeva vprašanje manjšine — predstavljele vlado v vladi in praktično odločale o usodi koroških Slovencev.

Ob ponovni potrditvi tristrankarskega pakta smo koroški Slovenci toliko bolj razočarani, ker smo le pričakovali, da bodo spričo vidnega izboljšanja sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo in zlasti spričo vladnega prizadevanja za sodelovanje Slovencev pri proslavi 60-letnice plebiscita stranke pokazale vsaj trohico pripravljenosti za sporazumno reševanje naših odprtih vprašanj. Zato smo tudi pozdravili obnovo dialoga med pristojno vlado in prizadeto manjšino ter predlagali v obliki operativnega kolektarja obravnavanje konkretnih vprašanj, ki niso zapopadena v zakonu o narodnih skupinah, kateri ne odgovarja določilom člena 7 državne pogodbe. S tem naj bi se ponovno ustvarilo zaupanje, ki je trpelo zaradi dosedanjega nezadovoljivega reševanja.

Ob okorelem in intransigentnem stališču, ki so ga koroške stranke kakor že ob zadnjem pogovoru na Dunaju zdaj ponovno podkrepile, lahko samo sklepamo, da hoče uradna politika na Koroškem tudi v bodoče slediti silam, ki jim je mržnja do Slovencev življenjska vsebina in potrebujejo za svoj obstoj stalno narodnostno konfrontacijo. Zato skušajo z vsemi sredstvi torpedirati nadaljevanje dialoga, ki je obetal vsaj rahlo upanje, da bo prišlo do nekega izhoda iz zagate, ki zlasti v zadnjih letih onemogoča vsako vsaj znosno rešitev našega vprašanja.

V tej zvezi je treba vsekakor omeniti, da smo koroški Slovenci tako pri iskanju dialoga z vlado kakor tudi pri predsedniških volitvah dokazali svoj pozitivni in konstruktivni odnos do demokratskega razvoja in enakopravnega uveljavljanja. Zato pa toliko bolj zaskrbljeno občutimo nevarnost stopnjevanega oživljanja nacionalizma in neonacizma, kar je prišlo do izraza zlasti tudi pri letošnjih predsedniških volitvah in se odraža v nadaljevanju nebrzdane gonje proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam.

PO PREDSEDNIŠKIH VOLITVAH:

Demokratske sile obsojajo

neodgovorno zadržanje oblasti napram neonacističnim pojavom

Dovolitev kandidature Burgerja pri nedavnih predsedniških volitvah je močno razburila vso demokratično in protifašistično javnost v Avstriji. Še posebno ogorčenje pa je izzval nezaslišani način, ki se ga vodilni politični dejavniki in del tiska poslužujejo pri svojem „argumentiranju“, kako je mogel Burger zbrati 140.000 glasov.

Številne organizacije ne glede na svetovnonazorsko opredelitev — lok njihove politične pripadnosti sega od komunistov preko socialistov in katoličanov do strankarsko nevezanih — so se odločno izrekle proti omalovaževanju nevarnosti, ki jo za demokratično avstrijsko republiko predstavlja sleherni oživljanje nacizma in neonacistične miselnosti. Pri tem so zlasti opozorile na velike žrtve, ki jih je nacizem že enkrat povzročil. Zato so tudi posebno ogorčeno obsodile nezaslišane poskuse vodilnih politikov in drugih dejavnikov, da bi krivdo za volilni uspeh Burgerja zvalili na tiste, ki so opozarjali na nevarnosti neonacizma, kajti takšno dlakocepstvo je najbolj nesramen način prikriti lastno odgovornost za razvoj, ki predstavlja edinstveno sramoto za Avstrijo in njen ugled v svetovni javnosti.

Protestom se je pridružil tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju, ki je v tej zadevi naslovil „odprto pismo“ na zveznega kanclerja dr. Kreiskega. V svojem pismu študentje opozarjajo, da „je osupljivi in za slehernega demokrata v Avstriji sramotni uspeh južnotirolskega terorista, neonacista

in govornika brutalne, fašistične pretepaške skupine“ pri predsedniških volitvah tudi med njimi povzročil veliko razburjenje in zaskrbljenost. Kajti ne nazadnje je ravno tudi slovenska narodna skupnost na Koroškem, ki je v odporu proti Hitlerjevemu fašizmu doprinesla številne žrtve in odločilen prispevek za osvoboditev Avstrije, soočena z žalostnim in neodgovornim dejstvom 140.000 nacističnih glasov, in to v letu 25-letnega jubileja podpisa avstrijske državne pogodbe in 35-letnice osvoboditve Avstrije izpod nacifašizma.

Svoje ogorčenje pa izražajo študentje tudi zaradi kanclerjevih izjav glede Burgerjevega volilnega uspeha, češ, da je ta uspeh dosegel s pomočjo posredne propagande antifašistov. V dokaz nevzdržnosti takih trditev opozarjajo na dejstvo, da je bil uspeh Burgerja najmanjši prav tam, kjer je prišlo do protifašističnih akcij. Kanclerjeva argumentacija pa nasprotuje tudi zgodovinski izkušnji, da je proti pojavom fašizma treba ukrepati pravočasno. Nasprotno so študentje mnenja, da je volilni uspeh Burgerja izraz določenega družbenega ozračja v Avstriji, ki ga ne nazadnje ustvarjajo mediji in politiki in ki še vedno nudi plodna tla za neonacistične in desnoekstremistične pojave.

V smislu avstrijske državne pogodbe in demokratičnega razvoja Avstrije zahtevajo študentje odločnejše ukrepe za pojasnjevanje o desničarskem ekstremizmu, hkrati pa tudi prepoved vseh neonacističnih in neofašističnih organizacij.

Politika dvolične morale

je v sramoto demokratični državi

Dogodek, ki se je pred nedavnim pripetil v Trstu, nehoti spominja na razmere pri nas na Koroškem: gre namreč za podoben odnos do Slovencev, zgrajen na načelu dvojne morale in različne pravice.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu je želela počastiti spomin predsednika Tita s slovenskimi in italijanskimi lepaki, ki so jih slovenski mladinci iz celotne dežele Furlanije-Juljske krajine nalepili v noči po Titovi smrti. Pripadniki fašističnih organizacij so v naslednjih dneh mnogo teh lepakov v središču Trsta raztrgali ali prelepili z lepaki žaljive vsebine proti predsedniku Titu, medtem ko mu je ves svet izkazoval priznanje, spoštovanje in čast.

SKGZ je bila zato prisiljena pozvati mladince, da v noči pred pogrebom ponovno nale-

pajo plakate v čast predsedniku Titu, da bi tako oprali sramoto Trsta. Toda policijske oblasti so prav tisto noč uprizorile pravi lov na mladince, ki so lepili plakate; nekatere so aretirali in druge na grob način legitimirali, sedaj pa dobivajo sodne pozive tržaškega pretorja pod obtožbo kaznivega dejanja po kazenskem zakoniku, ki predvideva zaporno kazen ali plačilo ustrezne globe.

Ravnanje tržaških oblasti je nerazumljivo in nezaslišano predvsem zato, ker kaže dvojno moralo in različno upoštevanje zakonskih predpisov: v Trstu so mestni zidovi že leta prepleteni in popisani z lepaki in gesli najrazličnejše vsebine, ne da bi bil zaradi tega kdorkoli na tak način preganjan; v primeru akcije slovenskih mladincev pa so se oblasti nenadoma spomnile tudi že doslej veljavnih in nikdar spoštovanih

predpisov ter z vso strogostjo zakona ukrepajo proti slovenskim mladincem.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza in z njo slovenska ter vsa protifašistična javnost ostro obsoja tako izjemno ravnanje oblasti prav v zvezi s počastitvijo predsednika Tita, in to le nekaj ur potem, ko mu je ravno predsednik italijanske republike Pertini še na posebno ganljiv način izkazal poslednjo čast. Poleg tega pa v sedanjem ukrepanju oblasti vidijo tudi izraz drugačnega odnosa do državljanov slovenske narodnosti, kar nedvomno predstavlja kričeč primer diskriminacije, ki je v očitnem nasprotju z načeli italijanske ustave in raznih mednarodnopravnih dokumentov, ki zagotavljajo enake človekove pravice vsem ne glede na narodnost, jezik ali barvo kože.

Zamejski študentje prava

so se srečali na strokovnem seminarju

Zamejski študentje prava iz Avstrije in Italije so se v dneh od 22. do 24. maja zbrali na seminarju, ki ga je Zveza društev pravnikov Slovenije že tretjič odlično pripravila, tokrat v sodelovanju z mariborskimi pravniki, ki so bili izvrstni gostitelji. Na njihovo povabilo so prišli mlajši in starejši semestri študentov prava z Dunaja in iz Gradca ter iz Trsta v Maribor, kjer so jim pripravili zanimiva predavanja.

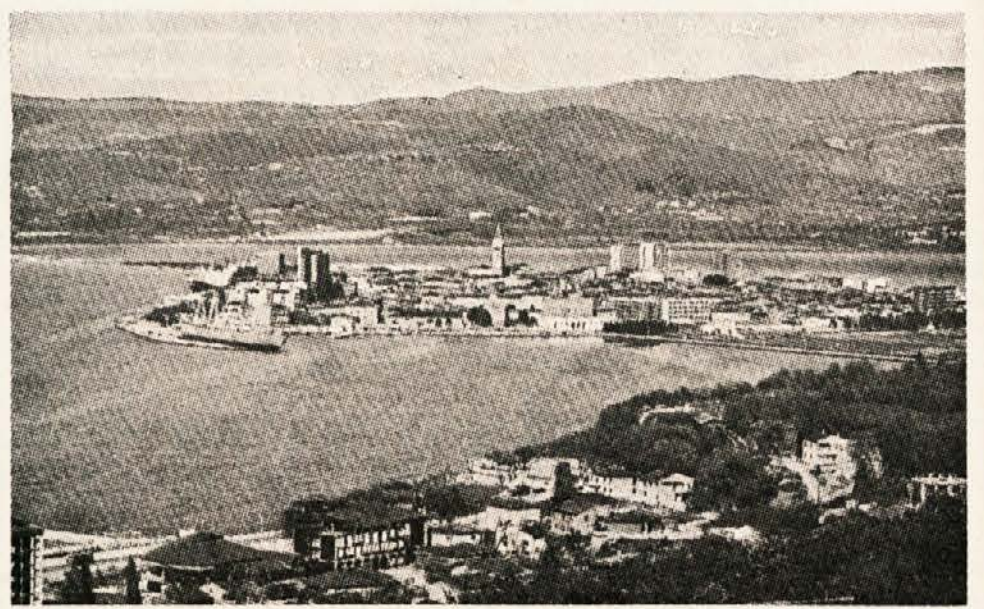
Teme, o katerih so razpravljali, so bile zelo različne. Vprašanja mednarodnopravne zaščite manjšin in gospodarskega sodelovanja ob meji so med tržaškimi in koroškimi študenti vzbudila razumljivo največ zanimanja, saj se jih neposredno tičejo. Ugotovili so, da je bilo na Koroškem (pa tudi na Tržaškem) doslej vse premalo storjenega v smeri gospodarske krepitve obmejnega področja. Zaplankanost merodajnih političnih struktur na Koroškem na eni strani in kadrovske šibkosti Slovencev na drugi strani — vse to je doslej oviralo večjo gospodarsko iniativnost v našem prostoru. To pa v ško do domačemu prebivalstvu, saj je enakopravno obmejno gospodarsko sodelovanje brez dvoma v prid vsem ne glede na narodnost. Tudi študentje se hočejo zavzeti za to, da bi se stvari v bodoče bolje razvijale.

Kazensko izvrševanje v gotovi meri označuje tudi zrelostno stopnjo določene družbe v socialnem in kulturnem pogledu. Obis:

dveh kazensko-poboljševalnih zavodov je napravil na udeležence seminarja globok vtis. Sistem odprtega tipa kazenskega zavoda omogoča kaznjencem, da ne izgubijo stika z okoljem, in jim daje večjo možnost resocializacije. Danes, ko naša družba zasleduje kaznjence z dosmrtnim sovraštvom in ko razni reacionarji zahtevajo zaostrite izvrševanja kazni v Avstriji, je človeku kar prijetno, ko spozna, da je možna tudi druga pot, bolj človeška, bolj socialna. Slovenski študentje so v razgovoru z direktorjem kazenskega zavoda med drugim povedali, da se čutijo potrjene v svojih privadevanjih za demokracijo in družbeni napredek, saj so videli, da proizvaja socialistična družba bolj kulturne odnose med ljudmi, da imajo pravniki kot poklicni sloj tu drug duhovni in ideološki profil, kot ga poznamo morda pri večini avstrijskih ali italijanskih pravnikov.

Seminar pa je nudil tudi priložnost za družabno srečanje študentov in pravnikov iz treh držav. Vse kaže, da se bo iz teh srečanj razvil trajnejši in rednejši sodelovanje. Študentje iz zamejstva se hočejo v tem smislu povezovati z matičnim narodom še bolj konkretno in globoko. Komur je kaj za to, naj mu bo žal, da tokrat ni sodeloval; naj se oiuirači in drugič sodeluje — več nas bo, lepše in koristnejše bo za nas vse!

Žofranov Franci

PRAZNIK OBČINE KOPER:

Uresničevanje dejanske enakopravnosti pripadnikov slovenskega naroda in italijanske narodnosti

Pred nedavnim je občina Koper-Capodistria obhajala svoj občinski praznik. Praznuje ga v spomin na 15. maj 1921, ko so se istrski delavci in kmetje, posebno v Marezigah, uprli nasilju fašističnih tolp.

Koper je dokončno postal slovensko pristaniško mesto že leta oktobra 1954, ko je bila cona B bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja na podlagi Londonskega sporazuma priključena Jugoslaviji. Tedaj se je za koprsko občino začelo obdobje izredno hitrega družbenogospodarskega razvoja, ki je rodil take uspehe, da sodi to območje danes med najrazvitejše v Sloveniji. Vzporedno s tem razvojem pa se je uresničevala tudi dejanska enakopravnost pripadnikov slovenskega naroda in italijanske narodnosti, ki živijo in delajo kot vsestransko enakopravni občani.

Resnično humani odnosi med pripadniki slovenskega naroda in italijanske narodnosti niso nastali čez noč, marveč imajo že svojo zgodovino. Prvi temelji bratstva in enotnosti so bili položeni že na samem začetku narodnoosvobodilnega boja, ko so bila načela popolne enakopravnosti narodov in narodnosti sprejeta kot temeljna točka programa Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Ta načela so bila potrjena z nastankom nove Jugoslavije na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu 29. novembra 1943 in opredeljena v prvi ustavi iz leta 1946. Svojo izpopolnitev in vsebinsko obogatitev so doživljala v vseh poznejših ustavnih reformah, najpopolnejši izraz dejanske enakopravnosti pa predstavljajo določila nove ustave SFRJ in SRS iz leta 1974 ter statut občine Koper. Pri tem velja poudariti, da so se občani Koper že v temeljnih načelih statuta občine zavezali ustvarjati take pogoje, da se bodo lahko pripadniki italijanske narodnosti vselej in povsod enakopravno z drugimi občani neposredno vključevali v samoupravno odločanje ter gojili in razvijali svoje posebne pravice.

Za uresničevanje posebnih pravic in varstva italijanske narodnosti in njenih pripadnikov imajo le-ti svojo organizacijo — Skupnost Italijanov v Kopru ter posebno Samoupravno interesno skupnost za prosveto in kulturo pripadnikov italijanske narodnosti. V okviru te samoupravne interesne skupnosti občani italijanske narodnosti dajejo pobude in skrbijo za razvoj narodnostnega tiska in založništva ter drugih sredstev javnega obveščanja, spremljajo in obravnavajo vsa pereča vprašanja, ki so pomembna za obstoj in vsestranski razvoj narodnosti.

Skupščina samoupravne interesne skupnosti pripadnikov italijanske narodnosti, kot tako imenovani četrti zbor občinske skupščine, enakopravno s pristojnimi zbori občinske skupščine obravnava in sprejema odloke ter druge splošne akte, ki se nanašajo na razvoj nacionalne kulture in prosvete pripadnikov italijanske narodnosti. Skupščina te specifične smoupravne interesne skupnosti je organizirana po delegatskem načelu. Sestavljajo jo delegati iz krajevnih skupnosti z narodnostno mešanega področja in delegati iz šol z italijanskim učnim jezikom.

V občini je za pripadnike italijanske narodnosti zagotovljeno vzgojno varstvo (otroški vrtec) ter osnovno in srednje šolanje v materinščini. Omeniti je vredno način izvajanja dvojezičnosti med pripadniki slovenskega naroda in pripadniki italijanske narodnosti, ki se v vsakodnevnem komuniciranju vse bolj uveljavlja in sicer tako, da vsak govori v svojem materinem jeziku in drug drugega razume. K takemu načinu izvajanja dvojezičnosti veliko pripomorejo prav vzgojnoizobraževalne organizacije s tem, da je v vseh šolah z italijanskim učnim jezikom slovenski jezik v vseh razredih obvezen učni predmet. Prav tako je v vseh slovenskih šolah na narodnostno mešanem območju občine italijanščina v vseh razredih obvezen predmet.

Drugače pa se zaradi enakopravnosti obeh jezikov pripadniki italijanske narodnosti v svojem jeziku vključujejo v delo občinske skupščine in njenih organov, v javno in družbeno življenje in v svojem jeziku uveljavljajo zakonite pravice in pravne koristi.

Po določbah ustave SRS in statuta občine Koper posvečata občinska konferenca SZDL in občinski svet zveze sindikatov še posebno skrb ustrezni zastopanosti italijanske narodnosti v vseh družbenih samoupravnih subjektih že ob snovanju družbenih meril za volitve delegacij in konferenc delegacij in ob samem oblikovanju delegacij in konferenc delegacij v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Po taki demokratični poti uresničujejo v občini dosledno in celovito ustavno in statutarne določila, ki se nanašajo na zastopnost italijanske narodnosti v vseh samoupravnih in družbenih organih ter na vseh ravneh. Rezultat skrbi in prizadevnosti družbenopolitičnih organizacij, zlasti SZDL in sindikata, je viden v tem, da imajo v vseh treh zborih občinske skupščine ustrezno vključeno italijansko narodnost.

Dosedanja praksa delegatskega sistema je pokazala, da je resnično vsestransko, pravočasno in popolno informiranje delegatov, delovnih ljudi in občanov o političnih in gospodarskih vprašanjih pogoj samoupravnega odločanja. Zato tudi paritetna komisija občinske skupščine za vprašanja italijanske narodnosti, ki je sestavljena iz enakega števila pripadnikov slovenskega naroda in enakega števila pripadnikov italijanske narodnosti, in komisija samoupravne interesne skupnosti za prosveto in kulturo pripadnikov italijanske narodnosti za obveščanje posvečata vprašanju informiranja posebno skrb.

Za koprsko občino velja, da se sistem informiranja delegatov italijanske narodnosti, ki so vključeni v skupščinski sistem, stalno izboljšuje. Pretežni del materialov za seje vseh treh zborov občinske skupščine je dvojezičen. Zelo pomembno sredstvo obveščanja je tudi bilten Informacijskodokumentacijskega centra, ki je dosledno dvojezičen in prinaša aktualne informacije o pomembnejših družbenih zadevah, ki so v obravnavi v občinski skupščini ali družbenopolitičnih organizacijah.

Poleg časopisov v italijanščini kot so dnevnik „La voce del popolo“, 14-dnevnik „Panorama“, mesečnik „Il pioniere“, 3-mesečnik „La batana“ (kulturne revije) in periodike „Lassa pur dir“, je zelo pomemben medij informiranja Radio Koper, ki dnevno oddaja 13 ur programa v italijanskem jeziku in TV studio Koper, katerega programi v italijanščini trajajo dnevno v povprečju 3 in pol ure. Med pomembnejše oblike informiranja pa spadajo tudi organizirane konference — predavanja v italijanščini z aktualno tematiko, kot so program razvoja občine in obale ter podobno.

Ob dejansko uresničeni enakopravnosti, ki jo še naprej izpopolnjujejo v vsakdanji praksi, se tako pripadniki slovenskega naroda kot pripadniki italijanske narodnosti čutijo enakopravne in enakovredne občane, ki skupaj gradijo svojo boljše bodočnost v skupni občini Koper-Capodistria.

Novi kulturni dom stoji na temeljih miru, bratstva in sožitja

Novi kulturni dom, ki ga danes otvarjamo, stoji na temeljih miru, bratstva in sožitja med narodi, kajti pri njegovi izgradnji so sodelovali ljudje z obeh strani meje, ljudje slovenskega in nemškega jezika. Zato je ta dom v pravem pomenu besede naš skupni dom, saj je rezultat trdega in vztrajnega dela naših delovnih ljudi, ki so žrtvovali svoj prosti čas in svoja sredstva.

Vendar pa novi kulturni dom enako kot sosednji otroški vrtec, ki oba sta sad pravilno razumljene in prakticirane akcijske enotnosti koroških Slovencev, nista nastala zato, ker bi hoteli biti Slovenci sami zase, ločeni od naroda soseda. Z lastnimi silami smo ju zgradili zato, ker v javnih občinskih otroških vrtcih in v mnogih javnih kulturnih domovih še vedno ni prostora za slovenski jezik.

Tako je v svojem govoru pri otvoritvi kulturnega doma v Šentprimozu naglasil tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ki je pri tem dejal, da sta naše veselje in naš ponos še toliko večja, ker je kulturni dom dograjen prav letos, ko praznujemo 35-letnico zmage nad fašizmom in 25-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe. Spomnil je, da so se tudi v teh krajih domači uprli nacističnemu nasilju ter se kot aktivisti in kot partizani borili za enakopravnost, za mir in sožitje med narodi. Zato naj v novem domu trajno živi spomin na junake narodnoosvobodilnega boja na Koroškem.

V tem slavnostnem razpoloženju — je dejal govornik — pa se moramo zavedati tudi tega, da nam avstrijske oblasti tudi v občini Škocijan, kjer je ustvarjalna prisotnost Slovencev nesporna, odrekajo narodne pravice ter za slovensko besedo na občinskem uradu, na poseti, v občinskem otroškem vrtcu in v drugih javnih ustanovah ni prostora. „Ko nam z občine odgovarjajo na naše pismene vloge, da je uradni jezik samo nemški, se sklicujejo na zakon o narodnih skupinah in njegove odredbe. Zato naj tisti, ki ta zakon hvalijo kot vzorno rešitev v Evropi in pa tisti, ki nam kar naprej dopovedujejo, da se moramo posluževati zakona o narodnih skupinah, imajo ta zakon sami. Za nas je veliko pismo naših pravic edinole člen 7 avstrijske državne pogodbe, ki smo si ga sami priborili. Zato se moramo v prihodnje še bolj dosledno zavzemati za celovito izpolnitev tega člena in s tem za uresničitev naše enakopravnosti.“

Tajnik ZSO je opozoril, da je zakon o narodnih skupinah sad tristrankarskega pakta, ki ga je najbolj odločilno sooblikovala FPÖ, ki je naslednica tistega VdU, kateri je leta 1955 odklonil avstrijsko državno pogodbo; danes pa ista FPÖ soodloča o tem, kaj in kako se naj izpolni iz te pogodbe. „Takrat, ko so se naši očetje s puško v roki

borili proti fašizmu in za svobodo Avstrije, so gospodje, ki nam danes diktirajo, kaj nam pripada in kaj ne, bili poskriti ali so sodelovali z nacisti. Isti krogi pa so tudi očetje zakona o narodnih skupinah, zato tega zakona, ki nas ovira v našem razvoju in ustvarja stalne napetosti na Koroškem, nikoli ne bomo priznali kot izpolnitev člena 7.“

Na vse to — kakor je poudaril tovariš Wieser — je možen samo

Najstarejši član SPD „Danica“ Andrej Mičej je prerezal trak in izročil ključ novega doma mlademu naraščanju z naročilom, naj nadaljuje delo v procvit slovenske kulture na Koroškem.

eden, jasen in enoten odgovor vseh demokratov: Proč z zakonom o narodnih skupinah in proč s tristrankarskim paktom, ki je izraz nedemokratskega, nemškonalnega ter oportunističnega volilno-taktičnega pristopa k reševanju demokratskih, z ustavo zajamčenih pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem! Tristrankarski pakt pa je tudi velikanska ovira za nadaljnjo demokratizacijo koroške družbe, je ugotovil govornik ter vprašal, ali mar pomeni napo-

ved Wagnerja, Knafla in Ferrarija, da imajo popolnoma identične poglede glede narodnostnega vprašanja, da se bodo še bolj vneto borili za tistih 12.000 volilcev, ki so svoj glas oddali za Burgerja, in da bo koroška politika krenila še bolj na desno? Kot edinstveno sramoto za Avstrijo pa je tajnik ZSO omenili tistih 140.000 glasov, ki jih je pri predsedniških volitvah dobil kandidat, ki ne priznava avstrijske narodnosti in propagira velenemstvo v tistih oblikah, katerih se je že enkrat pojavilo na evropskem prizorišču ter zahtevalo nad 50 milijonov žrtev. Spričo takega razvoja se je govornik odločno izrekel za prepoved neonacističnih in velenemških organizacij ter zahteval poglobljeno antifašistično vzgojo šoloobvezne mladine.

V narodnostnem pogledu je tajnik ZSO ugotovil, da nam nihče ne bo podaril pravic, ki nam gredo — dosegli jih bomo le tedaj, če se bomo zanje požrtvovalno, odločno in pravilno borili. Opozoril je na konkretne uspehe, ki smo jih v zadnjih letih dosegli z akcijami samopomoči — dvojezična otroška vrtca v Celovcu in Šentprimozu, kulturna domova na Radišah in v Šentprimozu, razni gospodarski poddvigi itd., kar vse je izrednega pomena za utrjevanje samozavesti naših ljudi. Tudi za naprej moramo biti v narodnostnih zadevah enotni, prizadevati se moramo za demokratizacijo koroške in avstrijske družbe ter se povezovati z nemško govorečimi demokrati; prav tako pa moramo stremeti za vsestransko odprto mejo s sosednjo Jugoslavijo in za kar najboljše stike z matičnim narodom.

Ob koncu, ko je v imenu naše osrednje organizacije čestital krajevniemu društvu k enkratnemu uspehu ter želel tudi v bodoče plodno delovanje, pa je tajnik ZSO poudaril: „Naj se tisti, ki so slovenskemu narodu na Koroškem že pred desetletji napovedovali propad in tudi danes napovedujejo, da nas v nekaj desetletjih ne bo več, naj se ti ljudje od časa do časa ustavijo v tem novem kulturnem domu. Vseeno, odkod pridejo, povejte jim, da bomo vztrajni, enotni in borbeni dočakali čas, ko bo tudi za nas napočila narodna enakopravnost. Povejte jim, da smo majhen toda trden del tiste velikanske družine malih narodov, ki se danes na vseh kontinentih sveta borijo za mir in svobodo, za enakopravnost in bratstvo med narodi!“

Kulturni dom je zrasel na prostoru med poslopjem domače Posojilnice in lani odprtim dvojezičnim otroškim vrtcem, ki vsi skupaj pričajo o nezlomljivi življenjski volji našega ljudstva in njegovem stremeljenju za uveljavljanjem na vseh področjih narodnega in družbenega življenja. — Otvoritev novega doma kulture so domači prosvetali obogatili s pestrim sporedom.

Vsi so prišli, da bi praznovali: zunanji ministri držav-podpisnic, zunanji ministri sosednih držav, novinarji iz vsega sveta, radosni Dunajčani in seveda avstrijski ministri, vodni Dunajčani in mnogi drugi. Opozicija pa se je zatekla nekam na Nižjo Avstrijo in tam pila pokojnemu Figlu na čast in se tako spominjala svojih boljših časov. Long, long ago...

Govora je o nedavnem jubileju 25. obletnice podpisa državne pogodbe, s katero je dobila Avstrija svojo svobodo.

Slavnosti so se odvijale zlasti na Dunaju, začeni s slovesno božjo službo, ki jo je celebriral kardinal König; njegov predhodnik kardinal Imtizer je pred 42 leti prav tako v Štefanovi katedrali bral slovesno mašo — Za Hitlerja, v zahvalo za uresničitev tisoletne želje: združitev Avstrije z rajhom. Kardinal König v pridigi svojega predhodnika ni omenjal.

Slavnosti so se nadaljevale v veliki dvorani dunajskega dvora s praznično matinejo. Zagrli so dunajski filharmoniki pod vodstvom znanega dirigenta Karla Böhma. Isti Karl Böhm, ki je leta 1938 kot član skupine „umetniki za priključitev k tretjemu rajhu“ pozdravljaj „ta lepi dan v marcu 1938, ko je Führer govoril na Heldenplatzu“, je zdaj dirigiral Leonorino uverturo Beethovna na čast avstrijski državni pogodbi. Hitro hitro mine čas, mine tudi dober spomin...

Zvečer so bili častni gostje povabljeni v državno opero. Na sporedu je bil Verdijev „Don Carlos“. Dirigiral je Herbert von Karajan, ki je svojo veliko kariero začel prav v tretjem

rajhu, takrat z Wagnerjevimi operami, ki jih je v kratko trajajočem tisoletnem rajhu dirigiral za Führerja, ki je bil velik ljubitelj te „pristno germanske glasbe“. V „Don Carlosu“ je nekje tudi zahteva: „Dajte nam svobodo misli, veličanstvo“. V tretjem rajhu so to pisažo seveda dosledno izpustili; ali je bila zajeta v Karajanovi režiji, navadni človek nikdar ne bo zvedel, kajti vstopnic za Karaja-

Reminiscence na praznovanje nedavnega jubileja državne pogodbe

nove operne večere si tak ne more privoščiti.

Tako so torej praznovali ministri. Praznovalo pa je seveda tudi preprosto ljudstvo, saj geslo „panem et circenses — kruha in iger“ so poznali že stari Rimljani. Medtem ko so ministri v Belvederu sedeli pri kaviarju in šampanjcu, so se Dunajčani tlačili pred palačo na betoniranih poteh parka (vstop na travnike je strogo prepovedan). Nastopale so razne folklorne skupine, zlasti iz zveznih dežel (iz province, kakor se blagovolijo izražati Dunajčani s svojim očarljivim šarmom), pa tudi iz sosednjih držav. Slišalo se ni nič, ker zvočniki niso delovali, videlo se ni nič, če nisi imel sreče stati nekeje v prvi vrsti — ampak „heco“ je bilo kljub temu.

Saj imajo Dunajčani v praznovanju že velike izkušnje: 1938 — Adolf Hitler Heldenplatz, 1945 — Stalinplatz, 1955 — Belvedere, 1972

— Karl Schranz Ring... Pa tudi dunajski tisk pravočasno pove, kaj je treba kdaj praznovati. Postali smo svobodni po desetletni tiraniji zasedbenih sil; katastrofa 1945 je povzročila desetletno suženjstvo; Sovjetska zveza je tako dolgo poznala samo „njet“; Francozi so bili šarmantni, Angleži pravi gentlemani, Američani so našim otrokom delili čokolado in čikumi, Rusi pa so kradli ure... Tako in

podobno je vedel poročati v prazničnih dneh Kurier, medtem ko je Kronenzeitung prav za jubilej objavila spomine Hitlerjevega zasebnega tajnika.

Sicer pa to ljudstvo tudi ne zasluži boljšega tiska. Ljudstvo, ki si je za prvega predsednika druge republike izbralo Rennerja, ki je leta 1938 „z veselim srcem“ pozdravljaj priključitev; ljudstvo, ki je za kanclerja izvolilo Raaba, ki je po lastnih besedah z nevtiralnostjo „pač enkrat poskušal“, da bi dobili državno pogodbo; ljudstvo, ki sedanjega kanclerja zaradi njegovega porekla zmerja za „svinjskega Žida“; ljudstvo, ki dovoljuje kandidaturu neonacističnega terorista — to ljudstvo pravzaprav tudi državne pogodbe ni vredno. Saj niti ne ve, kaj je v njej zapisano. In kako naj bi tudi vedelo, ko pa so celo na navjajšjih položajih analfabeti, ki v državni pogodbi ne naj-

dejo člena 7...

Sredi slavnostnega vrveža sta Hrvat in Slovenec razvila transparent z napisom „Artikel 7 — 25 Jahre nicht erfüllt“. V hipu je bila tu policija, ki je transparent zaplenila in si ob navdušenju Dunajčanov zapisala imena obeh nesramnežev, ki sta motila slavnost. Na vprašanje, ali sploh vedo, kaj je zapisano v členu 7, pa prej tako navdušeni niso vedeli odgovora. Tako demokratično in strpno je mnenje v Avstriji.

Jubilej državne pogodbe je zdaj mimo. Toda tudi za bodoče slovesnosti na Dunaju se ni treba bati. Oktobra kdaj praznuje 200-letnico smrti Marija Terezija. Dunajske knjigarne že sedaj nimajo več drugih knjig na izbiro kot pa stotine najrazličnejših monografij, biografij in drugih opisov nekdanje cesarice — z ali brez slik, z ali brez teksta, za vsako denarnico od 50 do 5000 šilingov. Eno izmed teh knjig je napisala avstrijska pisateljica Gertrude Fussenegger, ki je nekoč v televiziji dejala, da „Židje nosijo moralno krivdo za smrt našega gospoda Jezusa Kristusa“.

Tudi to spada k tisti Avstriji, ki je menda demokratična in bi morala biti antifašistična, vsaj po določilih državne pogodbe. V resnici pa se svobodno in nekaznovano razvijajo rasizem, fašizem, antisemitizem in razne druge oblike nestrpnosti — poiavi, ki so v tei državi tako latentni, da se človek že kar boji, če eden sploh usta odpre, ker je že vnaprej jasno, kaj bo prišlo na dan: strup, ki ga dan za dnem vsajajo ljudem v zavest določeni avstrijski časopisi.

SPD „Drabosnjak“ uprizorilo „Igro od zgubljenega sina“

Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“ na Kostanjah je 25. maja vabilo na premiero „Igre od zgubljenega sina“ avtorja Andreja Šusterja-Drabosnjaka. Predstavo so uprizorili v do zadnjega kotička polni slavnostni dvorani občinske hiše v Vrbi.

Poseben čar uprizoritve te prosvetne igre s svetopisemskim motivom je prav gotovo že v tem, da je njen avtor živel pred približno dvesto leti prav na Drabosnjah. Ta kmet, ljudski pesnik, bukovnik in dramatik, je svoje življenje posvetil knjigam. Sam je pisal in tudi sam tiskal knjige ter prirejal in uprizorjal igre. Kako izredno priljubljene so bile Drabosnjakove igre med rojaki na Koroškem, dokazuje dejstvo, da so jih zavzeto in navdušeno igrali na Kostanjah v vseh obdobjih od njihovega nastanka do danes. Kljub naivni vsebini in „nemodernem“ moraliziranju (ali pa ravno zaradi tega) niso Drabosnja-

kove igre zgubile ničesar na svoji privlačnosti in svežini. Drabosnjak je Korošce učil negovati svoj jezik, v nemal je v njih smisel za igranje in budil narodno zavest. Da mu to uspeva še 155 let po njegovi smrti, smo se prepričali tudi ob nedeljski premieri „Zgubljenega sina“.

Igralce je vodil z zanesljivo roko režiser magister Peter Sticker. Na stilizirani sceni Saša Kumpa so bile vse situacije jasne, razločne; režiserju je uspelo odpraviti vsakršno nepotrebno mahanje z rokami ali glasovno pretiravanje. Posebno je treba podčrtati jezikovno plat: vsi igralci so bili nenavadno različni, prelepo kostanjsko na-

rečje je zvenelo toplo in sočno. Gotovo razveseljav korak naprej v razvoju gledališke dejavnosti, katere osnova naj bi bila dober jezik in seveda njegova izreka.

Igralci so se potrudili vsak po svojih močeh in iz morebiti v začetku nekoliko toge igre kmalu prešli v živahen tempo, ki je potegnil publiko za seboj. Uprizoritev se je držala Drabosnjakovega navivnega stila in tako doživela verjetno večji uspeh, kot če bi jo skušali modernizirati. Tako je dalja predstava pozitiven vtis dragocene kulturne relikvije, ki so jo — hvala bogu — posneli tudi na filmski trak.

Parolicus — Herman Mačnik, ki je odigral tudi dvoreznega služabnika, je svojo vlogo zasnoval nepriljubljeno in s pravšnjo mero humorja. Izgubljeni in zopet najdeni sin, nosilec glavne vloge, je bil Kristijan Zeichen, presenetljiv talent, ki je dajal ton celotni predstavi. Hanzej Kokot v vlogi očeta je bil natančno takšen, kakršen je moral biti: dober kot kruh in prepričljiv kot odpuščajoča modrost. Rozalija Pichler je bila odločna in nekomplcirana birtinja. Vlogi birta in meščana je odigral Janez Lesjak, z dobrimi karakternimi različicami od lokave pohlepnosti do brutalnega neusmiljenja. Mlado birtovo hčer je odigrala Monika Zeichen, ki bi lahko bila za spoznanje bolj lahkoživa in prevejana, vendar igralsko zelo zanimiva. Hanzija Dragašnika smo videli v vlogi pridnega brata, ki je tako dobro pokazal užaljenost ob vnebovpijoči krivici, da se je kar zares zasmilil. Eva Dragašnik kot Angelc in Fredi Dragašnik kot Tajfl sta bila vsak zase ganljiva in prisrčna. Nalogo šepetalke je opravila Margit Lesjak.

Z upanjem, da bodo Kostanjčani še naprej želi uspehe, jim čestitamo. Tako naprej!

Sonja Ban

Uspela mladinska igra v Pliberku

Predzadnjo soboto zvečer je vabila mladinska igralska skupina „Oder 73“ Slovenskega prosvetnega društva Edinost v Schwarzlnovo dvorano na predstavo mladinske igre „Kekec“. Kdo pač ne pozna Kekečevih zgodb in istoimenskega slovenskega filma, ki je očaral in še danes očarjuje našo mladino, pa tudi starejše izmed nas. Z napetostjo smo torej pričakovali to igro, igralci kot tudi gledalci, saj je snov in tematika precej zahtevna.

Starši so pripeljali s seboj svoje otroke, pa tudi zainteresiranih seniorjev ni primanjkovalo, tako da je bila dvorana kaj kmalu zasedena. Uvodoma je pozdravil navzoče predsednik SPD „Edinost“ Joško Hudl, ki je imel ob tej priliki tudi prijetno nalogo podeliti v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije domačinki Milki Hartmanovi za njeno dolgotrajno kulturno udejstvovanje in vzgojo, „zlato venec Svoboda“, najvišje priznanje, ki ga podeljuje omenjena organizacija. Bučen in dolgotrajen aplavz je bil najboljši dokaz

hvaležnosti in povezanosti z njo, ki je živ lik slovenske kulture na Koroškem.

Igralska zrelost pa, ki so jo potem pokazali mladi igralci je povsem presenetila. Zelo živo so podali svoje vloge, tekst so brez izjeme obvladali in marsikatera igralska skupina si bi jih tozadevno lahko vzela za vzgled. Igralci so navdušili s vojo nepriljubljeno in preprostostjo. Pliberškemu prosvetnemu društvu si ni treba delati skrbi: ima dosti naraščaja na sektorju igralske dejavnosti.

Lahko rečemo in ugotovimo, da je predstava navdušila slehernega obiskovalca te predstave. Zeleti bi pač bilo, da bi društvo še naprej forsiralo mlade igralce, ki so že na svojem prvem nastopu pokazali mnogo občutka za to obliko kulturne udejstvovanja. Treba pa se je tozadevno zahvaliti igralcem in pa režiserki Aniti Hudl za ta lepi in nepozabni kulturni užitek.

8. Kulturni teden v Globasnici

Slovensko kulturno društvo v Globasnici in Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Štebnu sta v času od 11. do vključno 18. maja izvedli 8. kulturni teden, v okviru katerega je bila cela vrsta prireditev — predstavitev pesniške zbirke „Činček in Čopka“ Valentina Polanška, pevski nastopi, predavanje univ. docenta dr. Hannsa Haasa, lutkovna predstava in nastop igralske skupine „Oder 73“ SPD „Edinost“ Pliberk.

Uvodna prireditev 8. kulturnega tedna v Globasnici je bila predstavitev Polanškove nove pesniške zbirke, ki jo je izvedel višji vladni svetnik dr. Pavle Apovnik. Zbirka je izšla pri Klubu mladje in Slovenskem informacijskem centru v Celovcu. Za ilustracijo je poskrbel avtorjev sin Foltej Polanšek. Pesniška zbirka Činček in Čopka je še posebnega pomena zaradi tega, ker nam mladinskih knjig enostavno manjka, hkrati pa je tudi lep doprinos publicistični dejavnosti koroških Slovencev.

Poleg izobraževalnega značaja imajo globaški kulturni tedni tudi plemenito in hvaležno poslanstvo utrjevanja medsebojnih kulturnih vezi, zlasti na območju Podjune. Kar so v gospodarstvu razni strokovni sejmi, tako so to v kulturi kulturni tedni oziroma dnevi. Globaški imajo kar lepo tradicijo in so lep prispevek k splošni izobrazbi našega človeka, ki je lačen kulture.

Pomemben dejavnik globaških kulturnih tednov je petje. Z iziemo mešanega zbora „Podjuna“, so bili tokrat zbrani vsi podjunski zbori, ki so spet pokazali, svoje kakovostno petje. Zadnji dan v nedeljo pa je „Oder 73“ SPD „Edinost“ iz Pliberka zaključil 8. globaški kulturni teden z veseloligro „Poročil se bom s svojo ženo“.

Organizatorjem te kulturne prireditve velja vsa pohvala, z željo da bi v tem smislu nadaljevali in še naprej pomagali bogatiti kulturne dobrine našega ljudstva.

Gledališka skupina Slovenske prosvetne zveze gostuje v okviru DUNAJSKIH SLAVNOSTNIH TEDNOV — WIENER FESTWOCHEIN z gledališko predstavo Prežihovega Vrance

Samorastniki

v dramtizaciji Miloša Mikeln

V NEDELJO 1. JUNIJA 1980 OB 21.00 URI NA DUNAJU — SCHWEIZER-GARTEN v 3. okraju [za Muzejem 20. stoletja].

Od ponedeljka 2. junija do petka 6. junija pa bodo v Achtzigerhaus vrteli slovenske filme: IDEALIST, PRAZNOVANJE POMLADI, VDOVSTVO KAROLINE ZAŠLER, BOJ NA POŽIRALNIKU ter VRNITEV.

Dunajski rojaki na slovenske prireditve na Dunaju prisrčno vabljeno! Povabite vaše znance in prijatelje, ki jih zanima slovenski življenj na Koroškem.

Zakaj je Šimonov Lojzej moral umreti?

Tako se sprašujejo vsi, ki so poznali Šimonovega Lojzeja, nasmehnjane dečka iz Breške vasi nad Šmihelom. Zakaj je moral umreti, kaj se je v tistih dneh aprila dogajalo v tem fantu,

Zdaj Lojzej nikoli več ne bo čakal slovenskih oddaj radia Celovec ali postaje Slovenj Gradec in Velenje, kadar so oddajali plošče po željah. Doma ga nikoli več ne bodo klicali z dvorišča, kadar bodo oddajali Lojzkovo priljubljeno pesem „Spela raja“. Sedi ga ne bodo več mogli klicati na pomoč na polju, v hlevu ali kjerkoli. Kajti Lojze je tako rad pomagal povsod, kjer je bilo potrebno. Posebno je ljubil živali. Še tisti dan, predno so ga pogrešili, je doma nakrmil vso živino.

Zato skoraj ne moremo verjeti, da je Lojzej globoko v svojem srcu prenašal težko bolečino. Morda je bil samo trenutek nesreče v uri obupa, ki je naposled pomenila smrt. Žalost, ki je prevzela Lojzejeve starše, posebno mater in očeta, sestre in brate ter njegovega prijatelja in z njim nas vse, je težka. Huda pa mora biti tudi za vse tiste, ki bi morda lahko storili to, česar najbrž današnji mladini manjka; namreč več poslušal njihovim težnjam in željam, ki se včasih zde nepomembne, za mladega človeka pa so čestokrat nepremosljiv obup. Doprinesimo vsi, vsak po svoje, da ne bomo več doživljali tako žalostnih dogodkov.

Cepprav je Lojzetova smrt kruta resnica, še vedno ne moremo pozabiti tistih dogodkov letošnjega aprila, ko so Lojzeja pogrešili. Kako so vsi, od ravnatelja pliberške glavne šole, žandarmerije, požarne brambe in domačinov, pomagali, da bi pogrešanca našli.

In še vedno ne moremo verjeti, da Lojzej ni več živ. In vedno spet ugibamo najti odgovor, kako je do tega moglo priti. Menda ga je nekdo ozmerjal s „čušem“ česar Lojzeju ni bilo vseeno. Potem govorijo, da je med sošolci prišlo do prepira z zatoženjem pri učitelju; potem grožnja, da ga bodo od njegovega najboljšega prijatelja-sošolca preselili drugam. To in še marsikaj se sliši. Baje so v šoli celo govorili o nekem sestanku med učenci, starši in učitelji, kar vzbuja domnevo, da so pri šolski vzgoji nastajali problemi, ki bi jih morali reševati skupno.

Poleg vsega navedenega seveda ni prezreli, da je Lojzej sin zavedne družine, da se njegovega materinskega jezika nikoli ni sramoval. To pa na Koroškem ni vedno tako enostavno — biti Slovenec in prenašati psovke „čuš“. Prav tem pa so največkrat izpostavljeni mladi, kar pa je za mladega človeka čestokrat zelo hudo.

Literarni večer v dijaškem domu SŠD

Kultura je v dijaškem domu SŠD v Celovcu vsekakor živa. To dogajajo številne prireditve v prostorih našega doma. Tako se je v petek 2. maja zvečer zbralo precej mladine in to tudi iz drugih dijaških domov. Povabili smo prof. Janka Messnerja, da nam bere iz svojega literarnega ustvarjanja. Uvodoma je tovariš Messner spregovoril o tem, kako potrebno je, da prav koroški Slovenci pišemo in to zlasti v materinščini. Obrazložil je, zakaj on piše in objavlja v obeh deželnih jezikih. Tu gre za stvari, je rekel, ki bi jih rad sporočil nemško govorečim, da bi se pogledali v našo narodno duševno stisko in se znebili predsodkov do slovenskega soseda v deželi. Nato je bral iz svoje nemške knjige, ki bo kmalu izšla v tisku. „Kärntner Heimatbuch“ — takšen je naslov knjige — vsebuje slike iz pisateljevega življenja. Tu najdemo njegovo foto Jožico Možina, vztrajno borko proti kvotnim hitlerjanskim fašistom za svoboden slovenski narod. Nekdo jo izda, nakar jo ujamejo in pozneje umorijo, ker noče izdati tovarišev-parizanzov. Pisatelj se vrača v domovino na dopust s fronte na Siciliji. Tu najdemo tudi narodnozavednega župnika Ignaca Murija,

Zveza slovenskih žena ponovno prireja, pod pogojem, da bo dovolj prijavi

IZLET V CELJE
v četrtek 5. junija 1980.

Zadnji rok prijave je ponedeljek 2. junija ob 12. uri na naslov: Anica Kupper, 9170 Ferlach-Borovlje, Bahnhofstraße 3/II; tel.: [0 42 27] 24 10

Cena znaša 220 šillingov. Odhod omnibusa ob 7. uri iz Celovca, Gasometergasse 10

Koroški PEN-klub, Zveza koroških pisateljev in SPD Bilka vabijo na

LITERARNI VEČER

„Sosed, kako te gledam“
ob 25-letnici podpisa
Avstrijske državne pogodbe

v nedeljo 8. junija 1980 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Berejo koroški slovenski in nemški pisatelji.

OSREDNJA PISARNA
V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure. Ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO.
tov. Feliksom Wieserjem
OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

3. 6. 1980
dr. Franci Zwitter
pravna vprašanja

10. 6. 1980
dipl. inž. Feliks Wieser
splošna narodnostna in
gospodarska vprašanja

Slovensko prosvetno društvo
„Edinost“ v Pliberku vabi na

IZLET K SV. URHU, V POSTOJNO
IN PREDJAMSKI GRAD
v četrtek (praznik) 5. junija 1980.
Odhod: ob 7. uri izpred Posojilnice v Pliberku. Prijave: Joško Hudl, Nonča vas, tel.: [0 42 35] 31 91 ali Posojilnica Pliberk, telefon [0 42 35] 25 83

Moje prvo srečanje z Gašperjem

Bilo je pred božičem leta 1943. Ko sem zvečer stopil iz hleva, so me obstopili štiri oboroženi možje. Nisem se jih ustrašil, saj ni bilo prvič, da sem se srečal s partizani. Vendar tokrat so bili čisto tuji nepoznani obrazi, kar je pomenilo, da je treba biti izredno previden, kajti dva meseca poprej so nas prišli preskušat gestapovci preoblečeni v partizane.

To je bila skupina 20 umazanih neobritih ljudi, ki so zahtevali vse mogoče stvari. Pri tem so preiskali in premetali shrambo in ostale prostore ter tudi pridno kradli. Govorili so neko popačeno hrvaščino. Ravno po tem sem jih prepoznal, da to ne morejo biti partizani in tudi po tem, da so bili pretirano zanemarjeni in surovi. Po njihovem odhodu sem jih šel takoj naznaniti. Službujoči žandar je ravno telefoniral z Mežico in ujel sem še besede: „heute sind sie im Einsatz in Schattenberg“. Omenjeni žandar pa ni bil nacist in mi povedal, da za temi ni treba letati in da je sreča zame in družino, da sem jih prišel prijavit. Po vsem tem, kar sem doživel, sem bil seveda zelo previden, kar so partizani takoj opazili. Njihov vodja, ki se je predstavil za Gašperja, me je pomiril in dejal, ne bojte se, nikomur ne bomo kaj naredili. Povabil sem jih v hišo. Pri luči, ko sem jih bolj točneje videl, sem vedel, da tu ne gre

za gestapovce. Povedal sem jim zgodbo z preoblečenimi gestapovci in tedaj se je Gašperju razjasnil obraz in z umirjenim glasom je povedal, da so obiskali zaveden slovenski dom in da gestapo svojih ljudi prav gotovo ne bi preizkušal. Segli smo si v roke ter si pogledali v oči.

Med temi štirimi partizani pa je bil mlad fant. Zaradi te mladosti, sem dvomil, da bo vzdržal napore v partizanih. Užaljeno mi je odgovoril — „kam pa naj grem, ko pa so me Nemci sami pognali v partizane“ in povedal je svojo zgodbo, da je sin večjega kmeta visoko pod Peco. Nismo se brigali za politiko, še manj pa za Nemce v dolini. Naša skrb je bila; samo da preživimo na naši strmi zemlji. Le tu pa tam smo postregli partizanom, ker so bili med njimi tudi naši ožji znanci. Nekega dne pa so prišli Nemci, požgali domačijo, očeta, mater in sestro pa so odgnali neznan kam. Mene k sreči takrat

ni bilo doma — na požgani domačiji nisem mogel ostati in odšel sem v partizane. Danes gremo prvič pogledat naš požgani dom. Maščeval se bom za to kar so naredili in boril se bom proti njim dokler jih ne preženemo iz naše domovine. Tudi Ti ne bi mogel v mojem primeru drugače ravnati, je pribil mladi partizan.

Nepremagljivost „Reicha“ se je takrat že začela krhati. Londonski radio je poročal, da so na Jalti sklenili obnoviti Avstrijo. Tudi z letaki so vabili Avstrijce k uporabi proti nemškemu fašizmu. Gotovi krogi, ki so se potuhnil pod Hitlerjev plašč in ki so danes polni „Österreichtreue“, že zopet hujskajo proti tistim, ki upravičeno zahtevajo izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe, ki je sad borbe kroškega ljudstva zoper nemški fašizem.

Tisti večer sem se zares čudil, kako temeljito so bili partizani obveščeni o svetovnih dogodkih. Pravi pa so takšni, je dejal Gašper, da nas bodrijo, da vzdržimo vse napore, kajti na obzorju se že svita dan bližnje svobode. Predno so odšli v temno noč, je Gašper napisal pismo z naročilom, da ga izročim Milki Hartmanovi. Med drugimi je tudi povedal, da sicer na pasovih (opasačih) nemških vojakov piše „Gott mit uns“, vendar pa je Bog z nami, ker se borimo za pravice vseh narodov. Nemški fašisti so si izbrali za boga hudiča, ki

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Škofiče vabi na dramsko predstavo

OBTOŽENI VOLK

Nastopa: Igralska skupina slovenske gimnazije v Celovcu.

Predstava bo v petek 30. maja 1980 ob 20.30 uri pri Schützu v Škofičah. Pridite, prijeto se boste nasmejali!

je hotel Evropo pognati v pekel. Združimo vse naše sile in poudimo roko tudi vsem tistim nemškim so-deželanom, ki odklanjajo kljukasti križ in ne bodo nas premagali nikdar!

Ko sem zvedel, da je Gašper umrl, so mi živo prišle v spomin te njegove besede, saj zvenijo tako, kakor oporoka, ki ima polno veljavo še danes.

Janez Skuk
Schattenberg/Senčni kraj

Udeležimo se srečanja zamejskih planinskih društev v Števerjanu pri Gorici

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi člane in prijatelje društva na 9. srečanje zamejskih planinskih društev s planinci iz matične domovine, ki bo v nedeljo 15. junija v Števerjanu pri Gorici v Italiji. Prireditelj bo tokrat Slovensko planinsko društvo Gorica. Lansko leto je bil prireditelj podobnega srečanja Slovensko planinsko društvo Celovec (v Podnu pri Slovenjem Plajberku).

Pičetek srečanja bo ob 11.30 uri v Števerjanu v Goriških Brdih, kakih 6 km od Gorice. V okviru kulturnega programa bo sodelovalo tudi Slovensko planinsko društvo Celovec. Takšna srečanja, ki jih izmenoma prirejajo planinska društva Trst, Gorica, Čedad, Celovec in PD Jesenice (dalo pobudo za ta srečanja) služijo utrjevanju medsebojnih tovariških stikov. Po uradnem delu bo dovolj priložnosti za prijateljski pomenek in razvedrilo ob glasbi.

Na to srečanje se bomo tokrat peljali z omnibusom preko Ljubljane in Postojne, vračali pa se bomo po slikoviti Soški dolini do njenega izvira in naprej preko gorskega sedla Vrščič (1611 m) v Savsko dolino in dalje preko Korena domov. Na poti skozi zgornjo Soško dolino si bomo ogledali znamenitosti slikovite Trente (svet ob izviru Soče) — planinski vrt „Juliana“, ki šteje blizu 900 vrst gorske flore; gorsko tesen Korita, črdo narave, ki ga je ustvarila divja Mlinarica; znameniti spomenik dr. Julija Kučija; značilno trentarsko vasico Log v Trenti itd. Vse te lepote si lahko ogledamo, ker so geografsko strnjene na sorazmerno zelo majhnem območju.

Odhod omnibusa iz Celovca (Gasometergasse 10) bo ob 6. uri zjutraj. Cena vožnje bo znašala 150 šilingov. Prijave sprejema Slovensko planinsko društvo Celovec, 9020 Klagenfurt-Celovec, Gasometergasse 10; tel.: (0 42 22) 32 5 50

Valentin Polanšek

33

BRATOVSKA JESEN

I. del

Na poti proti Ojstrovini je izvedel Domen, da so isti dan, ko so pobili in sezgali Nemci Hojnikove, odgnali domačine od številnih kmetij. Tako tudi Potnikova, Vojdova, Robčkova in Črtove. Povsod je imel spet kapelški zandarmerijski komandant Vrabič svoje kremplje zraven, se je rekalo.

Z Marjančine strani je pronicilo še drugih nadaljnjih žalostnih novic: Iz belanske doline in Sale so več družin odgnali, tudi v Zaplaznici so divjali preganjalci slovenskega naroda ... Ta in ta domačin je padel ... ta je pogrešan ...

Na Marufu je zdaj preostala sorodnica, ki je poprej živela v Kapli. Zdaj so opuščali to javko, da bi ostali vsaj še poslopje in živina. Vseeno pa pri preostalih ljudeh v Ojstrovini in Meddolu morala ni upadala, zakaj partizanske enote so se večale in večale. Novi komandant in komisarji so prihajali. Znali so občeovati v ljudmi. Bili so izkušeni borci in večji del študirani, napredni narodnjaki, če se sme tako reči v primerjavi z domačini. Ljudje so jim čisto zaupali, prihajali so v skupinah znanih borcev, uživali so ugled — in prava partizanska vojska se je ukoreninila še globlje v trpinu Korošču.

Novi terenci in aktivisti so se pridružili prvotnim organizatorjem OF med vedno bolj odprtimi domačini. Premnogi so peli partizanske pesmi, poznali po imenih ko-

mandante, bataljonske in četne, tako kot komisarje in intendante in uporabljali splošne partizanske izraze. Zdaj so tudi videli, da so partizani neustrašeni borci in da se jih ne bojijo samo nacistični podrepniki doli v Kapli, marveč tudi Nemci, ki pridejo v vedno večjih skupinah in se jim očitno kar nič ne ljubi, da bi se srečali z banditi. Ljudska duša se je izobraževala, se utrjevala v odpornosti in se preoblikovala v odločno borbenost. Človek domačin je za svobodo postajal kljub strašnim vojnim razmeram na nek nov način samozavesten. Celo redki „nevtralni“ ljudje — ki so na izrecno prošnjo partizane tudi začeli podpirati s prehrano — so obsojali izdajalce, katerih se je zdaj le vedno več pojavljalo po terenu in celo v partizanskih vrstah. In ti ljudje so bili podtahnjenci, prebrisan, izkušeni iz drugih slovenskih pokrajin. Tudi za take so imeli domačini kaj kmalu samoobrambni čut. Prej ali slej so vsakega spodnesli, ali partizani sami ali terenci.

Vrag pa je bil z gestapovci slovenske krvi. Do njih se ni dalo kar tako priti, da bi jim podkurili. Bili so v Kapli, v Čeburu in drugih slovenskih naseljih, vselej pa na sedežih gestapovcev. Zlasti so se razhudičili ti izprienci pri zaslisevanjih dokaj zločinsko nad svojimi krvnimi koroškimi slovenskimi brati.

Nemci so uživali, da prav kranjski in štajerski gestapovski lakaji opravljajo „prav nič herojski in častni“ posel pretepanja, trpinčenja in poniževanja osovražena slovenskega človeka oeflarja. Tako so si umivali nacisti roke s perfidno Pilatovo kretnjo in beležili s takimi bratomornimi elementi uspehe, ki jih ne bi dosegli drugače sami s svojo germansko oholostjo. Zato so se posluževali slovenskih vohunov in izdajalcev, pomagačev in plačancev od Ljubljane do Celovca, od Gradca, od Maribora do Gorice, Trsta in po vsem slovenskem ozemlju. Večji del teh ljudi je bil še iz vrst predvojnih petokolonašev in stari

Jugoslovansko društvo „Triglav“ prireja v počastitev 25. maja — dneva mladosti

koncert narodne glasbe

ki bo v torek 3. junija 1980 ob 20. uri v Kongresni hiši (Kongreßhaus) v Beljaku, Europaplatz.

Nastopali bodo: orkester RTV Sarajevo ter solisti: Safet Isovič, Beba Sellmović, Kemal Monteno in Zerhra Devović

Predprodaja vstopnic: pri Slovenski prosvetni zvezi in Krščanski kulturni zvezi

Škofiče - občinska seja

Zadnja občinska seja je pri občanih vzbudila precej zanimanja, saj jih je bilo okrog dvajset navzočih pri razpravi občinskih očetov.

Že teden dni pred občinsko sejo je kontrolni odbor — v njem je zastopnik Enotne liste Herman Jäger predsednik — pregledal finančno poslovanje in občinsko blagajno ter ugotovil da je vse v redu. Na občinski seji je bil predložen letni zaključek 1979, iz katerega je bilo razvidno, da je bil zaključen s presežkom v višini 1,89 milijona šilingov.

Na podlagi predloženega obračuna 1979 z že omenjenim presežkom je zastopnik EL dejal, da je občina z županom na čelu delala v korist občanov in občinskemu svetu predlagal, da bi dal županu razrešnico. Zanj je glasovalo 14 odbornikov, zastopnik Svobodnjaške stranke jo je brez komotarja odklonil.

Da bo novo občinsko kopališče ob Vrbskem jezeru kmalu nared za navala domačih in tujih gostov, je že razvidno iz dejstva, da je občina na zadnji seji raznim tvrdkam dodelila še zadnja dela, ki so potrebna, da bo kopališče še pravočasno otvoreno.

Vroča diskusija se je razvila okoli prodaje zadnjih 313 m² zemljišča (od starega kopališča). Ker občina s tem izredno ozkim pasom zemljišča ne bi mogla kaj početi (vrhu tega je še predvidena razširitev ceste) in bi ji bil kratkomalo v breme, sta EL in SPO predlagali in izglasovali prodajo tega zemljišča, ki bo občini prineslo 900.000 šilingov. S tem v zvezi je treba še povedati, da so pred tremi leti, ko je šlo za prodajo večjega dela starega kopališča — razen svobodnjakov — vse frakcije podprle predlog EL za prodajo. Tokrat pa sta OVP in FPÖ bili proti, češ da bi imeli občani pristop do tistega zadnjega koščka, ki pa objektivno gledano zaradi izredne utesjenosti (ožine) ne bi več mogel služiti javni uporabi.

Po novem so za ohranitev krajevne slike bile imenovane posebne komisije (Ortsbildpflegekommission).

Občino Škofiče bo v tej komisiji zastopal Arnold Miškulnik iz Loga, odbornik slovenske Posojilnice in SPD „Edinost“ v Škofičah; zanj sta se izrekli frakciji EL in SPO, OVP in FPÖ pa sta bili proti. Miškulnikov namestnik je Fritz Johann.

Glede stanovanja v občinski hiši, je EL podprla predlog, da to stanovanje dobi neka domačinka (za 1392 šil. mesečno). Glede namestitve nove uslužbenke, gospe Schoffnegger v šoli (čiščenje in pospravljanje), je občinski odbornik H. Jäger menil, da zaradi očitnega socialnega primera (mož je 80-odstotno slep) tu ne more biti debate in je takoj stavil predlog za nastavitvev, ki je bil tudi soglasno sprejet. Nadalje je občinski svet z načelnim sklepom omogočil nastavitvev še četrte osebe za splošno občinsko upravo. V Škofičah že marsikoga bode v oči nedokončan prizidek pekarnice in kavarne Pukel. Ker pa so neka nesoglasja med Puklom in županom — gre za neko opravičilo — pa trenutno še ni izgleda, da bi se ta problem v doglednem času rešil.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

KLUBSKI VEČER

v soboto 31. maja 1980 ob 21. uri v Kulturnem domu na Radišah. V okviru tega večera bo film po noveli Prežihovega Voranca

BOJ NA POŽIRALNIKU

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

KULTURNI VEČER

s slovenskim pesnikom in pisateljem

Valentinom Polanškom

v ponedeljek 2. junija 1980 ob 20. uri v novi občinski hiši v Bekšanju.

Prisrčno vabljeni!

Jugoslaviji, pač pa so bili tudi taki, ki so postali prav iz osebnih protivnosti nehote celo nacistični hlapci, še taki, ki so se uvrščali spočetka v partizansko gibanje z drugimi nameni.

O tako različnih ljudeh je premišljeval Domen brez konca in kraja. Kot preprost poštenjak, podeželjski človek ni mogel razvozlati zamotanosti. Govoril je tudi z bratom Matevžem o tem. Ta pa je vedel pripovedovati o podobnih težkočah marsikaj. Tudi o letih, ko so ga preganjali srbsko-kraljevski žandarji v šentjaskovski Koprivni. Tudi o tem, kako so se srečevali kapelške domačinke, ki zdaj blestijo kot terenci in borke, po kinokavarni s policaji, vojaki in tujimi uniformiranci, ker so v njih pač gledale v prvi vrsti moške.

„Politika in ljubav je nevarna zmes, kvečjemu, če se ljubav poniža do gole kurbarije!“

Matevž je gledal na to iz nepolitičnega, povsem svojega človeškega vidika.

„Kaj bi moraliziral in očital?“

Drugače je bilo pri Domnu:

„Ne morem razumeti človeka, s katerim se poznaš od mladih nog, ki nastopa zdaj v vojski proti svojemu bližnjemu kot sodnik ali celo kot odločevalec nad življenjem svojega sošolca, soseda, sočloveka?“

Domen je upošteval partizanski sodni pravilnik, kate-rega naj se poslužujejo ljudje, ki imajo pojem o pravici in človečanstvu.

Tako je bilo marca 1944. Po visoko zasneženem februarju, ki je prinesel pravzaprav šele zimo, se je kaj kmalu proti koncu marca odtalila vigred.

Iz vodstva Antifašistične fronte žena (AFŽ) so prihajali nalogi, da je treba obvestiti določeno osebo, naj pride tja ali tja na miting.

To naša je velika zmaga: zdaj naš kulturni dom stoji!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Hartmanove blagoslovil domači župnik Franc Krištof. Nato pa je v svečanem aktu najstarejši član društva Andrej Mičej v simboličnem spremstvu slovenskega občinskega odbornika in predstavnika Zveze slovenke mladine prerazal trak ter izročil ključ doma Danijeli Kežarjevi kot zastopnici mladega rodu prosvetašev z naročilom, da zvesto nadaljujejo delo in poslanstvo svojih prednikov — v procvit slovenske kulture, za ohranitev slovenske besede in s tem slovenskega življa na Koroškem.

Ostali del sporeda se je odvijal v dvorani, katere oder je poleg avstrijske in slovenske zastave krasil programatični napis „Kultura — most med narodi“; na straniški stveni je visela zastava mladinske delovne brigade, ki je pomagala graditi dom; na drugi strani

pa je cela galerija slik prikazovala dejavnost SPD „Danica“. Prireditve so se udeležili tudi številni člani gostje, med njimi generalni konzul SFRJ v Celovcu Milan Šamec in konzul Alfonz Naberžnik, predstavnik Republiške konference SZDL Slovenije Jože Hartman in Danilo Türk, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, predstavnik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Martin Zakonjšek, prof. Radovan Gobec in številni drugi zastopniki organizacij iz matične domovine, od koder so prišli tudi brigadirji, ki so pomagali dom graditi. Prav tako so bili navzoči vodilni predstavniki narodnih, kulturnih in gospodarskih organizacij in ustanov koroških Slovencev, nadalje višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik kot zastopnik deželne glavarja, celovski župan Leopold Guggenberger, domači župan dr. Albert Holzer, bivši deželni

glavar Hans Sima in mnogi drugi prijatelji.

Domači prosvetaši so za ta svoj veliki praznik pripravili pester spored, ki so ga izvajali mešani zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja, mlajši mladinski zbor (Danijela Kežar), mešani pevski oktet ter godbeni trio Korotan s pevci v stari in novi zasedbi; v odlomkih so predstavili zgodovino društva in njegovo bogato dejavnost, ki je narekovala potrebo lastnega doma, kategera graditev so na humorističen način prikazali v kratkem odrskem prizoru (režija Sonja Ban). Tako so prepričljivo izpovedali svojo voljo, da hočejo novi Kulturni dom napolniti z življenjem in delom. S tem se bodo tudi najlepše zahvalili vsem tistim, ki so kakorkoli prispevali svoj delež, da v Šentprimozu danes stoji tako lep Kulturni dom.

Besede zahvale je izrekel tudi predsednik SPD „Danica“ Stanko Wakounig, ki je ob zaključku dejal, da pomeni novi dom ogromno nalogo: naprej gojiti slovensko kulturo, obenem pa utrjevati tudi sožitje in razumevanje z narodom sosedom. „Ta dom je dokaz naše življenjske volje, priznavanje k naši kulturi pa je tudi priznavanje k Avstriji.“

Otvoritevna prireditev, ki jo je s koncertom na prostem popestrila tudi godba na pihala iz Šoštanja, je izzvenela s plesno zabavo, kjer je igral ansambel „Gorenjci“. Ta-

Srečanje cerkvenih zborov dekanije Piberk

**S KONCERTOM CERKVENIH PESMI
v nedeljo 8. junija 1980 v farni cerkvi
v Šmihelu.**

ko je novi Kulturni dom uspešno prestal svojo prvo preizkušnjo ter bo v tem smislu lahko v ponos domačim prosvetašem, vsem koroškimi Slovincem in celemu narodu, pa tudi vsem prijateljem iz vrst sosednega naroda, ki so pripravljene, da skupaj z nami gojijo kulturno delo v duhu medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

RADIO LJUBLJANA

NEDELJA, 1. 6.: 4.30 Dobro jutro! — 8.07 Radjska igra za otroke — 9.05 Še pomnite-tovariši... — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.10 Voščila — 13.10 Obvestila in zabavna glasba — 13.20 Za kmetijske proizvajalce — 13.50 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 14.05 Humoreska tega tedna — 14.25 S popevkami po Jugoslaviji — 15.10 Pri nas doma — 15.30 Nedeljska reportaža — 17.05 Popularne operne melodije — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 20.00 V nedeljo zvečer — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Mozak melodij — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program.

PONEDELJEK, 2. 6.: 4.30 Dobro jutro! — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 8.08 Z glasbo v dober dan — 9.05 Z radiom na poti — 9.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine — 10.05 Rezervirano za... — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Pojo amaterski zbori — 14.25 Voščila — 14.55 Minute za EP — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 „Vrtiljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.25 Zvočni signali — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambli Mihe Dovžana — 20.00 Kulturni globus — 20.10 Iz naše diskoteke — 21.05 Poletni divertimento — 22.30 Popevke z jugoslovanskih studiev — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 3. 6.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Z glasbo v dober dan — 9.05 Z radiom na poti — 10.05 Rezervirano za... — 12.10 Danes smo izbrali — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 16.00 „Vrtiljak“ — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambli Jožeta Privška — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra.

SREDA, 4. 6.: 4.30 Dobro jutro! — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 8.08 Z glasbo v dober dan — 10.05 Rezervirano za... — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 14.25 Voščila — 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambli Vitala Ahačiča — 23.10 Jazz pred polnočjo.

ČETRTEK, 5. 6.: 4.30 Dobro jutro! — 6.50 Dobro jutro, otroci! — 8.08 Z glasbo v dober dan — 10.05 Rezervirano za... — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 15.30 Zabavna glasba — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansambli Jožeta Kampliča — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 23.05 Lirični utrinki.

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA RAZPISUJE

2. ekipno prvenstvo v namiznem tenisu

- Pravico sodelovanja imajo vsa slovenska športna društva in šolske ustanove.
- Slovenski ekipni prvak 1980 postane ekipa, ki osvoji po dvakratnem prvenstvenem ciklusu največje število točk. V primeru enakake števila točk, se pri uvrstitvi upošteva izid medsebojnih iger, razlika v posameznih igrah in razlika v setih.
- Prvenstvo poteka v dveh skupinah v obliki turnirjev. Na turnirjih origrajso ekipe po 2 prvenstveni tekmi.
V skupini A imajo pravico nastopa (upoštevajoč izid ekipnega prvenstva): Bilčovs, SD Sele I, SD Sele II, SD Sele III, SSK Obir.
V skupini B nastopajo: Zveza gimnazija za Slovence, Zvabek I, Zvabek II, Dijaški dom SŠD, in vse ekipe, ki bodo letos prvič nastopale.
- Prvoplasirana ekipa skupine B ima po končanem prvenstvu 1980 pravico nastopa na III. ekipnem namiznoteniškem prvenstvu v skupini A. Zadnja ekipa skupine A izpade v skupino B.
- Prvoplasirana ekipa skupine A postane slovenski ekipni prvak 1980 in prejme v trajno last pokal ekipnega prvaka. Tekmovalci zmagovalne ekipe, drugoplasirane in tretjeplasirane ekipe prejmejo kolajne in diplome. Prvoplasirana ekipa skupine B, drugouvrščena in tretjeouvrščena ekipa prejmejo kolajne in diplome.
- Ekipa sestavljajo 3 tekmovalci in tekmovalke (lahko mešano - Swatling cup), ki jih mora društvo prijaviti s prijavo najkasneje do torka 3. junija 1980 na naslov Slovenske športne zveze, Spitalgasse 12, 9020 Celovec.
- Prvenstvene tekme potekajo po tekmovalnih pravilnikih Koroške namiznoteniške zveze.
- Prvi del prvenstva se konča predvidoma 29. junija 1980, drugi del prvenstva je na sporedu jeseni.
Termini 1. prvenstvenega dela: 8. junij, 15. junij, 29. junij 1980
- Prireditelji prvenstvenih turnirjev so društva. Prireditelji dvignajo na sedežu Slovenske športne zveze 3x3 namiznoteniških žogic (kvaliteta 2), tekmovalne listke in 2 semaforja. Semaforji in potrjena kopija tekmovalnih listkov se oddajo do torka (15. ure) po vsakem turnirju na sedežu SŠZ.
- Rezultati bodo objavljeni v Slovenskem vestniku, Našem tedniku in v slovenski ekipni oddaji radia Celovec.
- Prijavnina za vsako ekipo znaša šil. 100.— Prijavnina se vplača s položnico na konto številko 2911 pri Posojilnici Celovec (PSK 4478.080)
- V torek, dne 3. junija 1980 (rok prijave) bo ob 19.00 uri na sedežu Slovenske športne zveze v Celovcu, Spitalgasse 12, sestanek vodij prijaviteljnih ekip. Določeni bodo termini in prireditelji prvenstvenih turnirjev, razvrščene ekipe in izrečena prvenstvena kola.

OLIMPIJA — SAK 10:1 (1:0)

V četrtek prejšnjega tedna je igral Slovenski atletski klub prijateljsko tekmo proti pobratenemu klubu Olimpije. V tekmi, ki se je odvijala pod reflektorji, SAK ni imel možnosti, da bi oblikoval tekmo bolj pestro. Domačini, tehnično in kondicijsko v stalni premoči, se samo v prvem polčasu niso izkazali kot strelci, toda so to nadoknadili v drugem polčasu, ko so SAK-u zabil 9 golov. Častni gol za SAK je dal Martin Hobel.

Po tekmi je sledil prijetnejši del večera, vsaj za nogometaše Slovenskega atletskega kluba. Pri skupni večerji so se spoznali igralci obeh ekip, funkcionarji obeh klubov pa so v tem času imeli sejo, na kateri so izdelali načrte za bodočnost.

Postava SAK-a: Dodič (Malle), Jakobič, Lampichler (Smrečnik), Pandel (Perč), Woschitz (P. Zablatnik), Sommeregger, Fera, Golec, G. Zablatnik, Velik (Luschnig), M. Hobel.

SENTJAKOB — SAK 2:5 (1:1)

V prijateljski tekmi na šentjakobskih tleh so bili domačini le en polčas enakovredni slovenskim nogometašem.

SAK je povedel v 28. min. po izvrstnem udarcu Gustija Zablatnika, ki je točno zadel desni zgornji kot, domačini pa so izenačili v 40. min. iz enajstmetrovke.

Takoj na začetku drugega polčasa je SAK povedel z 2:1, potem ko je M. Hobel prekanil nasprotnikovega golmana. Par minut navrh pa je isti igralec poskrbel za tretji gol SAKa. V 70. min. so domačini znižali rezultat na 3:2, toda že v protinapadu je SAK zvišal rezultat na 4:2, gol pa je dal J. Perč. Po nekaterih dobrih priložnostih (Gregorič, Kumer, Hobel) je nekaj minut pred koncem dosegel M. Hobel svoj tretji gol in tako poskrbel za končni rezultat 5:2.

Postava: Dodič (Malle); Hribar, Lampichler, Woschitz, Pandel; Sommeregger, Luschnig, G. Zablatnik; J. Perč (Kumer), M. Hobel, P. Zablatnik (St. Gregorič).

Uprava slovenske planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ naproša dofičnega, ki si je izposodil KROŠNJO, da le-to ob prvi priložnosti vrne oz. odda pri gospodarju planinske postojanke, Jozeju Miklavčiču v Senjanžu pri Šentjakobu ali v planinski postojanki.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 29. maja 1980

Za 100 din dobite	57.— šil.
Za 100 din plačate	64.— šil.
Za 100 lir dobite	1.49 šil.
Za 100 lir plačate	1.58 šil.
Za 100 mark dobite	703.50 šil.
Za 100 mark plačate	719.80 šil.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

■ HELLER Joseph: **KAVELJ 22**, opis delovanja ameriške letalske enote v drugi svetovni vojni, 2 zv., 585 str.

■ KOVAČIČ Vladimir: **BELE NOČI IN NEKOLIKO ČRNI DNEVI**, humoreska, 198 str.

■ DOSTOJEVSKI Fjodor M.: **GOSPODARICA**, povest odpo-vedl in ljubezni, mračnega vzdušja in svetohlinstva, 159 str.

■ STOKRAT NA ZDRAVJE, slovenske ljudske napitnice in in zdravice, 133 str., ilustr.

■ SEDON G. & RADECKA H.: **ZELENJAVNI VRT**, priročnik, 224 str., ilustr.

■ PACE Giuseppe: **VSE O GOBAH**, priročnik, 362 str., ilustr.,

KNJIGE ZA MLADINO

■ ZORMAN Ivo: **V SEDEMNAJSTEM**, povest o „najstnikih“, 105 str., ilustr.,

■ JARUNKOVA Klara: **EDINKA**, deklški roman, 217 str., ilustr.

■ KRAIGHER Nada: **MAJA**, mladinski roman, 343 str., ilustr.

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5—7

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9027 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK

vabi na prvenstvene tekme

Grabštanj - SAK

Grabštanj „pod 23 — SAK „pod 23“

ob 17.30 uri
ob 14.45 uri

v soboto 31. maja 1980 na nogometnem igrišču v Grabštanju.

V nedeljo 1. junija 1980

Gospa sveta (Maria Saal) ml. — SAK ml. ob 10.00 uri
na nogometnem igrišču v Gospi sveti (Maria Saal).

Navijači prisrčno vabljeni!

Koncert „Uascit pr Zile“

(ZILJSKA SVATBA V BESEDI, PESMI IN PLESU)

● v nedeljo 8. junija 1980 ob 14.30 uri pri Plicu (dom Franca Grafenauerja) na Brdu pri Šmohorju. Prireditelj: SPD „Zila“

● v nedeljo 8. junija 1980 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu. Prireditelj: SPD „Rož“

Na prireditvah sodelujeta: Akademsko folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane in mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu.

Prisrčno vabljeni!

Obvestilo

POKOJNINSKE ZAVAROVALNICE ZA DELAVCE

Pokojninska zavarovalnica za delavce sporoča, da bo imela v mesecu juniju v sledečih krajih uradne dneve:

Šmohor 300, občinska hiša	2. junija	od 8.00—12.00 ure
Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1 (Delavska zbornica)	10. junija	od 8.00—12.00 ure
Velikovec, Hauptplatz 2	24. junija	od 8.00—12.00 ure
Labot 65 (rotovž)	4. junija	od 8.00—12.00 ure
	20. junija	od 8.00—12.00 ure